

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДУ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ
З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ МОЗ УКРАЇНИ»
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

МАТЕРІАЛИ
XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю

«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЯКОСТІ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ»

**(з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою
відеоконференц-зв'язку)**

12–13 травня 2016 року
м. Тернопіль

У двох томах
ТОМ 1

Тернопіль
ТДМУ
«Укрмедкнига»
2016

Відповідальний за випуск: проф. А. Г. Шульгай

Актуальні питання якості медичної освіти (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) : матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 12–13 трав. 2016 р.) : у 2 т. / Терноп. держ. мед. ун-т ім. І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТДМУ, 2016. – Т. 1. – 348 с.

ПРО ВИМОГИ ДО СУЧАСНОГО ПІДРУЧНИКА З МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ

Ю. О. Садовниченко, В. В. М'ясоєдов, Н. Л. Пастухова, І. І. Миронова

Харківський національний медичний університет
ДУ «Інститут харчової біотехнології і геноміки НАН України»

Вступ. Запровадження нового переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, на тлі автономізації ВНЗ потребує від останніх суттєвої зміни підходів до навчально-методичного забезпечення освітнього процесу, особливо до підручників як ключового засобу навчання. Не дивлячись на те, що загальна теорія підручника розроблялася протягом 400 років Я.А. Коменським, П.Г. Бугою, В.Г. Бейлінсоном, В.П. Беспальком, І.Я. Лернером, Н.І. Тупальським та ін., останнім часом у педагогічній літературі спостерігається тенденція до формування предметної теорії підручника [1, 2]. В окремих дисциплінах, зокрема філологічних, ця теорія вже здобула певне визнання [2], тоді як у медичній біології ще не напрацьовано відповідного досвіду. У зв'язку з цим метою нашого дослідження було формулювання нових вимог до підручників з медичної біології для студентів медичних спеціальностей ВНЗ у світлі предметної теорії підручника.

Основна частина. Загальноприйнятого визначення поняття «підручник» у педагогічній літературі немає. Так, В.П. Беспалько розуміє під підручником надзвичайно складну інформаційну модель певної педагогічної системи [3]. О.В. Хуторний розглядає підручник як комплексну інформаційно-діяльнісну модель освітнього процесу, «що відбувається у рамках відповідної дидактичної системи та включає необхідні умови для його існування» [1].

Основні вимоги до підручника, які залишаються актуальними й у наш час, сформулював ще Я.А. Коменський – науковість, доступність та стислість [4]. Не менш важливими принципами є систематичність, послідовність, наступність, наочність, комунікативність, комплементарність, моделювання та автономія, засади яких є вже у «Великій дидактиці» [4, 5].

Реалізація предметної теорії підручника на практиці потребує ретельного підходу до створення комплексної моделі видання: визначення мети й завдань, його змісту, дидактичних процесів та організаційних форм навчання.

Рівень складності підручника з медичної біології суттєво обмежується вивченням предмету на першому курсі, під час адаптації до навчання у ВНЗ [6], а також різним рівнем базової підготовки студентів з біології при вступі. Однак традиційна орієнтація навчально-методичної літератури на «середнього» студента суперечить запровадженій у ХНМУ індивідуалізації навчання. Розв'язанням цієї дилеми може бути лише створення багаторівневого підручника, що дозволяє вибудовувати індивідуальну освітню траєкторію [7, 8].

Проте жоден підручник і сам предмет не стане для студента, особливо обдарованого, зрозумілим та близьким, якщо він буде лише пасивним учасником процесу навчання. Активізація студента може бути досягнута лише за умови реалізації принципів проблемного навчання, «навчання че-

рез дослідження» та інших педагогічних інновацій [9, 10].

Не останнє місце при створенні підручника з медичної біології посідає його формат. Вбачається доцільним розробляти відкритий електронний підручник, у який автори зможуть мобільно вносити останні досягнення біологічної науки, а студент – власні нотатки під час самостійної роботи [11].

Висновки. При створенні сучасного підручника з медичної біології класичні вимоги до навчальної літератури доречно доповнити принципами багаторівневості, проблемності й мобільності.

Література

1. Хуторской А.В. Место учебника в дидактической системе // Педагогика. – 2005. – № 4. – С. 1018.
2. Якушев М.В. Перспективы развития теории учебника иностранного языка // Уч. зап. Петрозавод. гос. ун-та. – 2015. – №1. – С. 5054.
3. Беспалько В.П. Теория учебника: Дидактический аспект. – М.: Педагогика, 1988. – 160 с.
4. Коменский Я.А. Избранные педагогические сочинения / Под ред. А.А. Красновского. – М.: Учпедгиз, 1955. – 652 с.
5. Карапузова Н.Д. Основы педагогической эргономики: навч. посіб. / Н.Д. Карапузова, Є.А. Зімниця, В.М. Помогайбо. – К.: Академвидав, 2012. – 189 с.
6. Захарчук-Дукє О.О. Роль навчально-методичного забезпечення у період адаптації студента-першокурсника до умов університетської освіти // Дослідження молодих учених у контексті розвитку сучасної науки: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (20 квітня 2011 р.). – К., 2011. – С. 6770.
7. Разработка концепции многоуровневого учебника и ее реализация в учебниках серии «МГУ-школе» / С.М. Никольский, М.К. Потапов, Н.Н. Решетников, А.В. Шевкин. – М.: Изд-во ЦПИ при мех.-мат. а-те МГУ, 2004. – 32 с.
8. Сысоев П.В. Обучение по индивидуальной траектории // Язык и культура. – 2013. – №4 (24). – С. 121131.
9. Курданова Х. М., Сарбашева З. М. Проблемное обучение в процессе индивидуализации обучения // Вестн. ТГПУ. – 2009. – №7 (85). – С. 4447.
10. Кларин М.В. Инновации в мировой педагогике: обучение на основе исследования, игры и дискуссии. (Анализ зарубежного опыта). – Рига: НПЦ «Эксперимент», 1995. – 176 с.
11. Крушинская Т.Ю., Юргель Л.Г. Интерактивный учебник как средство организации самостоятельной работы студентов-медиков в условиях кредитно-модульной системы обучения // Інформаційне забезпечення навчального процесу у Вищій школі: Тези доп. наук.-практ. конф., м. Одеса, 19-21.04.2007 р. – О.: Наука і техніка, 2007. – С. 201202.

<i>І. О. Савеліхіна, М. М. Островський, М. О. Кулинич-Миськів, О. І. Варунків</i> МЕТОДОЛОГІЯ ВИКЛАДАННЯ ПУЛЬМОНОЛОГІЇ СТУДЕНТАМ З АНГЛОМОВНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	262
<i>І. В. Савицький, І. П. Гуркалова, І. А. Кузьменко</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ В МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ	263
<i>Ю. О. Садовниченко, В. В. М'ясоєдов, Н. Л. Пастухова, І. І. Миронова</i> ПРО ВИМОГИ ДО СУЧАСНОГО ПІДРУЧНИКА З МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ	264
<i>О. Є. Самогальська, І. М. Марків, В. Ф. Тюріна, І. В. Мерецька, Н. В. Лобанець</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ КЛІНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ	265
<i>С. Н. Саржевський, Л. Е. Саржевська</i> ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА В МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ	265
<i>А. В. Семенець, Н. О. Кравець, Д. В. Вакуленко, А. С. Сверстюк, Н. Я. Климук, О. М. Кучвара</i> ПРО ФОРМУВАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО РОЗКЛАДУ ЗАСОБАМИ GOOGLE APPS FOR EDUCATION	266
<i>В. В. Сиволап, І. В. Лихасенко, О. І. Олійник, Н. Ф. Авраменко, С. В. Полівода</i> ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ З ВИКОРИСТАННЯМ ВІРТУАЛЬНИХ ПАЦІЄНТІВ НА КАФЕДРІ ПРОПЕДЕВТИКИ ВНУТРІШНІХ ХВОРОБ	268
<i>О. М. Сидоренко, О. О. Голобородько</i> НОВІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ОНКОЛОГІЇ ПРИ РЕФОРМУВАННІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	269
<i>М. В. Сікорська, І. В. Візір</i> ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ МЕТОДУ «CASE-STUDY» ПРИ ВИВЧЕННІ НЕРВОВИХ ХВОРОБ СТУДЕНТАМИ З АНГЛОМОВНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ	269
<i>О. В. Сілкова</i> ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ МУЛЬТИМЕДІА ПІД ЧАС САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	271
<i>Д. М. Сінченко, К. В. Александрова, С. В. Левіч</i> НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА І ТА ІІ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ФАКУЛЬТЕТАХ ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «БІОЛОГІЧНА ХІМІЯ»	272
<i>Т. Р. Скибінська, О. В. Скибінський, Л. М. Сокурєнко</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИВЧЕННЯ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ СТУДЕНТАМИ- МЕДИКАМИ	273
<i>І. М. Скрипник, О. Ф. Гопко, Г. С. Маслова, Н. П. Приходько</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ	273
<i>Л. В. Смаглюк, Н. В. Куліш, А. Є. Карасюнок</i> РОЛЬ БАЗОВИХ ЗНАНЬ З ОРТОДОНТІЇ У ФОРМУВАННІ СПЕЦІАЛІСТА ЛІКАРЯ-ОРТОДОНТА	274
<i>О. І. Сметанюк, Ю. В. Ломакіна</i> ТЕХНОЛОГІЇ МУЛЬТИМЕДІА ПРИ ВИКЛАДАННІ СТУДЕНТАМ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ	276
<i>О. В. Соляник, А. В. Федченко</i> ЖИТТЄВІ ЦІННОСТІ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ.....	276
<i>І. Ю. Сопова</i> ВИКЛАДАННЯ БІОЕТИКИ У СИСТЕМІ ДОДИПЛОМНОЇ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНИХ ЛІКАРІВ	277
<i>Т. В. Сорокман, С. В. Сокольник, Л. В. Швигар</i> ДИНАМІКА ПОКАЗНИКІВ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ВИКЛАДАЧІВ КЛІНІЧНОЇ КАФЕДРИ ВИЩОГО МЕДИЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	277
<i>І. І. Старченко, Н. В. Ройко, Б. М. Филєнко, С. А. Проскурня, О. К. Прилуцький</i> ЛЕКЦІЯ ЯК ОСНОВНА СКЛАДОВА ВИВЧЕННЯ ПАТОМОРФОЛОГІЇ.....	278
<i>О. Ю. Степаненко, В. Д. Карамішев, Т. В. Дєєва, В. О. Панасенко, Н. І. Клочко</i> ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У СТУДЕНТІВ ТА ВИКЛАДАЧІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ.....	279
<i>С. Б. Стречень, Г. Г. Відавська, І. В. Погоріла, Г. О. Полуденко</i> ПЕРСПЕКТИВИ ЗМІН САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ	280

М. О. Щербина, О. О. Кузьміна

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗА ФАХОМ «АКУШЕРСТВО ТА ГІНЕКОЛОГІЯ».....	327
--	-----

Е. Ц. Ясинська, М. З. Вацук

ВИКОРИСТАННЯ КОМПЛЕКСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ПІДХОДІВ У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ НА КАФЕДРІ СОЦІАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	328
---	-----

К. V. Aleksandrova, D. A. Vasylyev

ONLINE WEBINARS: THE NEW EDUCATION TECHNIQUES AND METHODOLOGY, FACILITATING LEARNING BIOLOGICAL CHEMISTRY.....	329
---	-----

L. M. Antypenko

THE POSSIBILITIES OF ORGANIC CHEMISTRY SELF-STUDY BY STUDENTS OF PHARMACY EXTERNAL FORM OF EDUCATION.....	330
--	-----

E. Beletskaya, E. Antonova

FORMATION OF PROPHYLACTIC THINKING IN STUDENTS OF THE MEDICAL FACULTY	330
---	-----

O. M. Bieliaieva, Yu. V. Lysanets, I. V. Znamenska, O. O. Pisotska, I. G. Romanko

COMPETENCY-BASED MEDICAL EDUCATION: IMPLEMENTATION AND DEVELOPMENT AT UNDERGRADUATE LEVEL	331
--	-----

N. K. Bogutska

USING OF THE VIRTUAL PATIENTS IN TRAINING OF PEDIATRICS	332
---	-----

I. A. Krivoruchko, A. A. Tonkoglas, S. N. Teslenko, N. A. Sykal, A. T. Goni, K. T. Goni

FEATURES OF TEACHING OF SURGICAL DISCIPLINES TO ENGLISH-SPEAKING STUDENTS	333
---	-----

T. I. Iermolenko, E. V. Karnaukh

STUDENT'S PORTFOLIO AS NECESSARY COMPONENT OF MODERN HIGHER MEDICAL EDUCATION IN UKRAINE TODAY	334
---	-----

Підписано до друку 25.04.2016. Формат 60×84/8. Гарнітура Times.
Папір офсетний № 1. Друк офсетний. Ум. др. арк. 40,46. Обл.-вид. 58,68.
Тираж 200 пр. Зам. № 117.

Видавець і виготівник
ДВНЗ «Тернопільський державний медичний
університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України».
Майдан Волі, 1, м. Тернопіль, 46001, Україна.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи ДК № 2215 від 16.06.2005 р.